

Voorgestelde afwijkingen op het verbod op nachtstages en zondagstages voor leerling-stagiairs in het voltijds gewoon secundair onderwijs en in de opleidingsvorm 4 van het buitengewoon secundair onderwijs (*) – Toepassing van de federale arbeidswet van 16 maart 1971

→ Bemerkingen Administratie van de Individuele Arbeidsbetrekkingen (Ministerie van Tewerkstelling en Arbeid) : *cursief* gedrukt.

Algemene bemerking :

Het lijkt aangewezen om, op meer algemene wijze, met betrekking tot de afwijkingen die eventueel in dit kader zullen worden toegestaan, te bepalen dat de mogelijkheid voor de stagegever om van de in het kader van de leerlingenstages toegestane afwijkingen inzake nachtarbeid en/of arbeid op zon- en feestdagen gebruik te maken, hem geenszins ontslaat van de verplichting om de andere specifieke regels van de arbeidstijdregeling die geldt voor de jeugdige werknemers (maximumgrenzen van de arbeidsduur, toegelaten overwerk, pauzes, dagelijkse rust, bijkomende wekelijkse rustdag, ...), zoals deze bepaald zijn in de artikelen 30 tot en met 34ter van de Arbeidswet van 16 maart 1971, na te leven.

Zo mag niet vergeten worden dat :

- *jeugdige werknemers, zelfs in de gevallen waarin dergelijke arbeid op grond van de artikelen 32, §2, en 34bis, §1, derde en vierde lid, bij koninklijk besluit toegelaten is, in geen geval meer dan één zondag op twee arbeidsmogelijkheden mogen verrichten (tenzij toelating werd bekomen van de inspecteur-districtshoofd van de Inspectie van de sociale wetten (ISW) van het betrokken district – artikel 32, §3) en zij nooit kunnen worden tewerkgesteld tussen middernacht en vier uur (art. 34bis, §3);*
- *een koninklijk besluit waarbij nachtarbeid wordt toegelaten voor jeugdige werknemers, normaliter enkel geldt voor de jeugdige werknemers ouder dan 16 jaar;*
- *aan jeugdige werknemers, zo zij langer dan één week worden tewerkgesteld, een bijkomende rustdag moet worden toegekend, onmiddellijk volgend op of voorafgaande aan de zondag (dus een maandag of een vrijdag) en zij (behoudens welbepaalde gevallen van overmacht) nooit op deze bijkomende rustdag kunnen worden tewerkgesteld;*
- ...

Studiegebied AUTO

- eerste + tweede leerjaar derde graad BSO (= beroepssecundair onderwijs), studierichting vrachtwagenchauffeur : afwijking tot 22 u van maandag tot en met zaterdag
- derde leerjaar derde graad (specialisatie) BSO, studierichting bijzonder transport : afwijking tot 24 u van maandag tot en met zaterdag + afwijking voor 3 zondagen eveneens tot 24 u

→ Bestaande afwijkingen inzake nachtarbeid en arbeid op zon- en feestdagen : *geen.*

→ Bemerking (enkel m.b.t. tweede voorstel van afwijking) : in geen geval meer dan één zondag op twee arbeid verrichten, tenzij toelating Inspectie (ISW)

Studiegebied HANDEL

- derde leerjaar derde graad (specialisatie) TSO (= technisch secundair onderwijs), studierichting verkoop en distributie : afwijking voor 3 zondagen (binnen de standaarduren)
- derde leerjaar derde graad (specialisatie) BSO, studierichting verkoop en vertegenwoordiging : idem

→ Bestaande afwijkingen inzake arbeid op zon- en feestdagen :

Mits de werkgever de inspecteur-districtshoofd van de Inspectie (ISW) van het betrokken district hiervan ten minste vijf dagen vooraf schriftelijk op de hoogte stelt, mogen de jeugdige werknemers gedurende bepaalde perioden (kerstvakantie, paasvakantie, periode tussen Pinksterzondag en 30 september) op zon- en feestdagen tewerkgesteld worden in bepaalde ondernemingen uitgebaat in badplaatsen, luchtkuuroorden en toeristische centra : kleinhandelszaken, kapperssalons, ondernemingen van openbare vertoningen en vermakelijkheden en ondernemingen voor het verhuren van boeken, stoelen en vervoermiddelen (K.B. van 23 mei 1972). Verduidelijking van de gebruikte terminologie : zie bijlage.

→ Bemerkingen :

1. Ondanks dit K.B. kunnen zij in geen geval meer dan één zondag op twee arbeid verrichten, tenzij toelating Inspectie (ISW)
2. Quid voor ondernemingen (stagegevers) die niet in badplaatsen, luchtkuuroorden en toeristische centra gevestigd zijn ?

Studiegebied LAND- EN TUINBOUW

- eerste + tweede leerjaar derde graad TSO en BSO, alle studierichtingen : afwijking voor 6 dagen van maandag tot en met zaterdag tussen 5 en 21 u
- derde leerjaar derde graad (specialisatie) TSO en BSO, alle studierichtingen : idem

→ Bestaande afwijkingen inzake nachtarbeid : geen.

Studiegebied LICHAAMSVERZORGING

- derde leerjaar derde graad (specialisatie) TSO, studierichting grime : afwijking tot 22 u van maandag tot en met zaterdag + afwijking voor 3 zondagen eveneens tot 22 u

→ Bestaande afwijkingen inzake nachtarbeid en arbeid op zon- en feestdagen : geen.

→ *Bemerking : in geen geval meer dan één zondag op twee arbeid verrichten, tenzij toelating Inspectie (ISW)*

Studiegebied MARITIEME OPLEIDINGEN

- eerste + tweede leerjaar derde graad TSO, studierichtingen dek en motoren : afwijking voor 14 dagen van maandag tot en met zondag tussen 4 en 24 u
- derde leerjaar derde graad (specialisatie) BSO, studierichting beperkte kustvaart : idem

→ *Bestaande afwijkingen inzake nachtarbeid en arbeid op zon- en feestdagen : geen.*

Maar : in geval van arbeid in opeenvolgende ploegen, kunnen de tijdsgrenzen van het verbod van nachtarbeid voor de jeugdige werknemers ouder dan 16 jaar worden teruggebracht tot hetzij 22 u en 6 u, hetzij 23 u en 7 u. Dit lijkt voor de gevraagde afwijking evenwel niet te volstaan.

→ *Bemerking : in geen geval meer dan één zondag op twee arbeid verrichten, tenzij toelating Inspectie (ISW)*

Studiegebied PERSONENZORG

- eerste + tweede leerjaar derde graad TSO en BSO, alle studierichtingen : afwijking tot 22 u. van maandag tot en met zaterdag
- derde leerjaar derde graad (specialisatie) TSO en BSO, alle studierichtingen : idem
- eerste + tweede + derde leerjaar vierde graad BSO, studierichtingen psychiatrische verpleegkunde en ziekenhuisverpleegkunde : idem
- derde leerjaar derde graad (specialisatie) TSO, studierichtingen internaatswerking en leefgroepenwerking : afwijking voor 3 zondagen tot 22 u + afwijking voor 1 nacht van 20 tot 6 u
- derde leerjaar derde graad (specialisatie) BSO, studierichtingen kinderzorg en thuis- en bejaardenzorg : idem
- derde leerjaar vierde graad BSO, studierichtingen psychiatrische verpleegkunde en ziekenhuisverpleegkunde : afwijking voor 3 zondagen tot 22 u + afwijking voor 3 nachten van 20 tot 6 u

→ *Bestaande afwijkingen inzake nachtarbeid en arbeid op zon- en feestdagen : geen.*

Maar : in geval van arbeid in opeenvolgende ploegen, kunnen de tijdsgrenzen van het verbod van nachtarbeid voor de jeugdige werknemers ouder dan 16 jaar worden teruggebracht tot hetzij 22 u en 6 u, hetzij 23 u en 7 u. Dit lijkt voor een deel van de gevraagde afwijkingen evenwel niet te volstaan.

→ *Bemerkingen (enkel m.b.t. drie laatste voorstellen van afwijking) :*

1. *in geen geval meer dan één zondag op twee arbeid verrichten, tenzij toelating Inspectie (ISW)*
2. *tewerkstelling tussen middernacht en 4 u onmogelijk*

Studiegebied TOERISME

- eerste + tweede leerjaar derde graad TSO, studierichtingen toerisme en onthaal en public relations : afwijking tot 22 u van maandag tot en met zaterdag
- derde leerjaar derde graad (specialisatie) TSO, studierichtingen toerisme en recreatie, toerisme en organisatie en public relations : afwijking tot 24 u van maandag tot en met zaterdag + afwijking voor 3 zondagen eveneens tot 24 u

→ Bestaande afwijkingen :

Nachtarbeid : geen

Arbeid op zon- en feestdagen :

M.b.t. tewerkstelling jeugdige werknemers op zon- en feestdagen in bepaalde ondernemingen uitgebaat in badplaatsen, luchtkuuroorden en toeristische centra : zie hoger. Het is evenwel de vraag of deze afwijking hier kan worden benut.

→ Bemerking : *in geen geval meer dan één zondag op twee arbeid verrichten, tenzij toelating Inspectie (ISW)*

Studiegebied VOEDING

❖ **sector bakkerij**

- derde leerjaar tweede graad (vervolmaking) BSO, studierichting brood en banketbakkerij : afwijking vanaf 4 u van maandag tot en met zaterdag + afwijking voor 3 zondagen eveneens vanaf 4 u
- eerste + tweede leerjaar derde graad TSO, studierichtingen brood- en banketbakkerij en confiserie en confiserie en banketbakkerij : idem
- eerste + tweede leerjaar derde graad BSO, studierichting brood en banketbakkerij en confiserie : idem
- derde leerjaar derde graad (specialisatie) TSO, studierichting bakkerijtechnicus : idem
- derde leerjaar derde graad (specialisatie) BSO, studierichtingen banketbakkerij- chocoladebewerking en dieetbakkerij : idem

→ Bestaande afwijkingen :

Nachtarbeid : geen

Arbeid op zon- en feestdagen :

1. *M.b.t. tewerkstelling jeugdige werknemers op zon- en feestdagen in bepaalde ondernemingen uitibaat in badplaatsen, luchtkuuroorden en toeristische centra : zie hoger.*
2. *Specifieke afwijking voor de sector van de kleinbakkerij en de kleinbaketbakkerij (K.B. van 12 december 1974 – P.C. voor de handel in voedingswaren) : jeugdige werknemers kunnen één zondag op twee evenals op (alle) feestdagen worden tewerkgesteld, mits de werkgever de Inspectie (ISW) daarvan ten minste vijf dagen op voorhand schriftelijk kennis van geeft.*

→ Bemerking : *in geen geval meer dan één zondag op twee arbeid verrichten, tenzij toelating Inspectie (ISW)*

❖ **sector hotel**

- eerste + tweede leerjaar derde graad TSO, studierichtingen hotel, hotel-keuken en hotel-restaurant : afwijking tot 23 u van maandag tot en met zaterdag + afwijking voor 6 zondagen eveneens tot 23 u
- eerste + tweede leerjaar derde graad BSO, studierichtingen hotel, hotel-keuken en hotel-restaurant : idem
- derde leerjaar derde graad (specialisatie) TSO, studierichting hotelbeheer : afwijking tot 24 u van maandag tot en met zaterdag + afwijking voor 6 zondagen eveneens tot 24 u
- derde leerjaar derde graad (specialisatie) BSO, studierichtingen banketaannemer-traiteur, hotelonthaal, restaurantbedrijf en drankenkennis, specialiteitenrestaurant en wereldgastronomie : idem

→ Bestaande afwijkingen :

Nachtarbeid :

Specifieke afwijking voor de horeca-sector (K.B. van 11 april 1999 – P.C. hotelbedrijf) : jeugdige werknemers ouder dan 16 jaar kunnen in hotels, restaurants en cafés reeds arbeid verrichten tot 23 uur. Als uitdrukkelijke voorwaarde geldt evenwel dat de jeugdige werknemer na het beëindigen van het werk nog naar huis moet kunnen keren : ofwel moet hij nog over een openbaar vervoermiddel kunnen beschikken om of moet de werkgever in het vervoer voorzien of de vervoerskosten betalen (bv. taxi). Bovendien moet de werkgever deze tewerkstelling vooraf schriftelijk ter kennis brengen van de Inspectie (ISW).

Arbeid op zon- en feestdagen :

Specifieke afwijking voor de horeca-sector (K.B. van 10 juli 1972 – P.C. voor het hotelbedrijf) : jeugdige werknemers kunnen één zondag op twee evenals op (alle)

feestdagen worden tewerkgesteld, mits de werkgever de Inspectie (ISW) daarvan ten minste vijf dagen op voorhand schriftelijk kennis van geeft.

→ Bemerking : *in geen geval meer dan één zondag op twee arbeid verrichten, tenzij toelating Inspectie (ISW)*

❖ **sector slagerij**

- eerste + tweede leerjaar derde graad TSO en BSO, alle studierichtingen : afwijking tot 22 u van maandag tot en met zaterdag
- derde leerjaar derde graad (specialisatie) TSO, studierichting vleeswarentechnicus : idem
- derde leerjaar derde graad (specialisatie) BSO, studierichting slagerij-fijnkosttraiteur : idem

→ Bestaande afwijkingen inzake nachtarbeid en arbeid op zon- en feestdagen : *geen.*

Voorgestelde afwijkingen op het verbod op nachtstages en zondagstages voor leerling-stagiairs in de kwalificatiefase van de opleidingsvorm 3 van het buitengewoon secundair onderwijs (*)

Kwalificatie TUINBOUW

- afwijking voor 6 dagen van maandag tot en met zaterdag tussen 5 en 21 u

→ Bestaande afwijkingen inzake nachtarbeid en arbeid op zon- en feestdagen : *geen.*

Kwalificatie PERSONENZORG

- afwijking tot 22 u van maandag tot en met zaterdag

→ Bestaande afwijkingen inzake nachtarbeid en arbeid op zon- en feestdagen : *geen.*

Maar : in geval van arbeid in opeenvolgende ploegen, kunnen de tijdgrenzen van het verbod van nachtarbeid voor de jeugdige werknemers ouder dan 16 jaar worden teruggebracht tot hetzij 22 u en 6 u, hetzij 23 u en 7 u. Dit lijkt voor een deel van de gevraagde afwijkingen evenwel niet te volstaan.

Kwalificatie BAKKERIJ

- afwijking vanaf 4 u van maandag tot en met zaterdag + afwijking voor 3 zondagen eveneens vanaf 4 u

→ Bestaande afwijkingen :

Nachtarbeid : geen

Arbeid op zon- en feestdagen :

1. M.b.t. tewerkstelling jeugdige werknemers op zon- en feestdagen in bepaalde ondernemingen uitgebaat in badplaatsen, luchtkuuroorden en toeristische centra : zie hoger.
2. Specifieke afwijking voor de sector van de kleinbakkerij en de kleinbanketbakkerij : zie hoger.

→ Bemerking : in geen geval meer dan één zondag op twee arbeid verrichten, tenzij toelating Inspectie (ISW)

Kwalificatie SLAGERIJ

- afwijking tot 22 u van maandag tot en met zaterdag

→ Bestaande afwijkingen inzake nachtarbeid en arbeid op zon- en feestdagen : geen.

(*) Opmerkingen :

- De bovenstaande voorstellen zijn maxima, de effectieve stageprestaties van een leerling zijn onderworpen aan de restrictieve bepalingen van artikel 4 van het besluit op de organisatie van het schooljaar ! Voor sommige studierichtingen dienen de onderstaande afwijkingen cumulatief te worden gelezen.
- De vermelding "van maandag tot en met zaterdag (zondag)" betekent enkel dat de leerlingenstages op deze weekdays mogen vallen en niet dat het om aaneensluitende stagedagen hoeft te gaan. In elk geval blijft dat de leerlingenstage per week nooit meer dan 38 uur mag omvatten;
- Indien voor afwijkingen een maximum (aantal dagen) is voorzien, dan geldt dit uiteraard per schooljaar;

- Indien geen begin- of einduur is opgegeven, dan is de gebruikelijke regeling van kracht, nl. de leerlingenstage kan ten vroegste om 6 u aanvangen en ten laatste om 20 u eindigen. In elk geval blijft dat de leerlingenstage per dag nooit meer dan 8 uur mag omvatten;
- De opgegeven benamingen van studierichtingen zijn deze vóór de overschakeling naar nieuwe benamingen in het kader van de reductie van het secundair studieaanbod. Ook na de omzetting zullen de vastgelegde afwijkingsprincipes onverkort behouden blijven.

Bijlage

Tewerkstelling jeugdige werknemers op zon- en feestdagen in bepaalde ondernemingen uitgebraat in badplaatsen, luchtkuuroorden en toeristische centra (K.B. van 23 mei 1972) – Verduidelijking terminologie :

- “Badplaatsen” : de plaatsen die niet meer dan 5 km van de kust gelegen zijn.
- “Luchtkuuroorden” : de plaatsen welke tenminste aan twee van de volgende voorwaarden voldoen :
  - de meeste hotels moeten tenminste 6 maanden per jaar gesloten zijn;
  - het aantal residerenden moet er gedurende sommige periodes van het jaar in aanzienlijke mate toenemen;
  - het in het hotelbedrijf tewerkgestelde personeel moet er gedurende sommige periodes van het jaar in aanzienlijke mate toenemen.
- “Toeristische centra” : de plaatsen waar een toeristisch onthaal verzekerd wordt door middel van (door het Commissariaat-generaal voor het toerisme) erkende instellingen (toeristische dienst) en voor wiens economie het toerisme van essentieel belang is (toevloed van toeristen – die er al dan niet verblijven – omwille van bezienswaardigheden, natuurschoon, ondernemingen van sportieve of culturele ontspanning, bedevaartoorde, logies of restauratiegelegenheden) en die erkend worden door de Minister van Arbeid.
- “Kleinhandelszaken” : de zaken waar de verkoper rechtstreeks contact heeft met de kopers (Parl. St., Senaat, 1963-64, nr. 96, p. 19), bv. winkels. Dit begrip is niet beperkt tot de ondernemingen die ressorteren onder P.C. zelfstandige kleinhandel (P.C. 201).
- “Ondernemingen van openbare vertoningen en vermakelijkheden” : bv. bioscoop, theater, luna park, sport- en ontspanningsgelegenheden, ...